

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

შესავალი კურსი აუდიტში

თბილისი 2017

პირველი ლექცია

აუდიტის არსი

აუდიტის არსი

- აუდიტი წარმოადგენს ორგანიზაციის ფინანსური ანგარიშგების ობიექტურ გამოკვლევას და შეფასებას, რომლის დასკვნაც მოიცავს ინფორმაციას ფინანსური ანგარიშგების სიზუსტის და უტყუარობის შესახებ.
- ფინანსური ანგარიშგება, რომლის აუდიტიც ტარდება, არის სამეურნეო სუბიექტის ფინანსური ანგარიშგება, რომელიც მომზადებულია სამეურნეო სუბიექტის ხელმძღვანელობის მიერ მართვის უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირების ზედამხედველობით.

აუდიტის მიზნები და მარეგულირებელი ნორმები

აუდიტის მიზნები და მარეგულირებელი ნორმები

- აუდიტის მიზანია ფინანსური ანგარიშგების სავარაუდო მომხმარებლების ნდობის ხარისხის ამაღლება. აღნიშნული მიიღწევა აუდიტორის მიერ მოსაზრების გამოხატვით იმის შესახებ, ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია თუ არა, ყველა არსებითი ასპექტის გათვალისწინებით, ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის შესაფერისი საფუძვლების შესაბამისად.
- დასკვნის შედგენა ფინანსური ანგარიშგების შესახებ და აუდიტორის მიერ გამოვლენილი ფაქტების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება, აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისად.
- დამოუკიდებელი აუდიტორები აუდიტს ახორციელებენ აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით, რომელშიც მოცემულია ყველა ის პროცედურა, რომელიც საჭიროა დამოუკიდებელი და სამართლიანი მოსაზრების გამოსახატად.

განსხვავება საჯარო და კერძო სექტორის აუდიტს შორის

განსხვავება საჯარო და კერძო სექტორის აუდიტს შორის

სექტორი	კერძო სექტორი	საჯარო სექტორი
ინიციატივა	კერძო კომპანია	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური
აუდიტის ტიპები	ფინანსური აუდიტი	ფინანსური, შესაბამისობა, ეფექტიანობა
დაინტერესებული მხარე	კომპანია, საზოგადოება	მთავრობა, საზოგადოება
სტანდარტები, მარეგულირებელი ნორმები	აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტები	აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტები საჯარო სექტორისთვის

აუდიტის ეტაპები

აუდიტის ეტაპები

- დაგეგმვა
- ინფორმაციის მოძიება და ანალიზი
- ანგარიშგება/დასკვნა

მეორე ლექცია

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო
სტანდარტები

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების მიზანი

სტანდარტი მოიცავს ფინანსური ანგარიშგების წარმოდგენის საფუძვლებს, რომელიც ორგანიზაციის მარვენებლების წინა პერიოდთან და სხვა ორგანიზაციების მარვენებლებთან შედარების საშუალებას იძლევა

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები

ორგანიზაციამ ფინანსური ანგარიშგების წარმოსადგენად უნდა გამოიყენოს ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტები (IFRS)

აღრიცხვის ძირითადი მეთოდები:

- საკასო (Cash basis) - ხარჯების და შემოსავლების აღიარება გადახდის პერიოდში
- დარიცხვის (Accrual) - ხარჯების და შემოსავლების აღიარება ხდება შემოსავლების მიღების უფლებისა და ხარჯების აღიარების მომენტის მიხედვით

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები

ფინანსური ანგარიშგების ძირითადი ელემენტები

- ბალანსი (Balance Sheet)
- მოგება-ზარალი (Income Statement)
- საკუთარი კაპიტალი (Owner's Equity)
- ფულადი ნაკადები (Cash Flows)

ბალანსი (Balance Sheet)

ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობის ასახვა, რომელიც მოიცავს სამ ძირითად ნაწილს:

- აქტივები
- ვალდებულებები
- კაპიტალი

აქტივები = ვალდებულებებს + კაპიტალი

ბალანსი (Balance Sheet)

Example Company Balance Sheet December 31, 2016			
ASSETS		LIABILITIES	
Current assets		Current liabilities	
Cash	\$ 2,100	Notes payable	\$ 5,000
Petty cash	100	Accounts payable	35,900
Temporary investments	10,000	Wages payable	8,500
Accounts receivable - net	40,500	Interest payable	2,900
Inventory	31,000	Taxes payable	6,100
Supplies	3,800	Warranty liability	1,100
Prepaid insurance	1,500	Unearned revenues	1,500
Total current assets	<u>89,000</u>	Total current liabilities	<u>61,000</u>
Investments	<u>36,000</u>	Long-term liabilities	
Property, plant & equipment		Notes payable	20,000
Land	5,500	Bonds payable	<u>400,000</u>
Land improvements	6,500	Total long-term liabilities	<u>420,000</u>
Buildings	180,000		
Equipment	201,000	Total liabilities	<u>481,000</u>
Less: accum depreciation	<u>(58,000)</u>		
Prop, plant & equip - net	<u>337,000</u>		
Intangible assets		STOCKHOLDERS' EQUITY	
Goodwill	105,000	Common stock	110,000
Trade names	<u>200,000</u>	Retained earnings	220,000
Total intangible assets	<u>305,000</u>	Accum other comprehensive income	9,000
Other assets	<u>3,000</u>	Less: Treasury stock	<u>(50,000)</u>
Total assets	<u>\$ 770,000</u>	Total stockholders' equity	<u>289,000</u>
		Total liabilities & stockholders' equity	<u>\$ 770,000</u>

მოგება-ზარალი (Income Statement)

- მოგება-ზარალი მოიცავს ინფორმაციას ორგანიზაციის ხარჯების და შემოსავლების შესახებ, რომელიც საბოლოო ჯამში გვანვდის ინფორმაციას წმინდა მოგების (Net Income) შესახებ.
- შესაბამისად, მოგება-ზარალის ანალიზით შეგვიძლია დავასკვნათ მომგებიანია თუ არა ორგანიზაცია და როგორია ტრენდი

მოგება-ზარალი (Income Statement)

Example Corporation Income Statement For the year ended December 31, 2016

Sales (all on credit)	\$500,000
Cost of goods sold	<u>380,000</u>
Gross profit	<u>120,000</u>
Operating expenses	
Selling expenses	35,000
Administrative expenses	<u>45,000</u>
Total operating expenses	<u>80,000</u>
Operating income	40,000
Interest expense	<u>12,000</u>
Income before taxes	28,000
Income tax expense	<u>5,000</u>
Net income after taxes	<u>\$ 23,000</u>
Earnings per share (based on 100,000 shares outstanding)	<u>\$ 0.23</u>

საკუთარი კაპიტალი (Owner's Equity)

ორგანიზაციის/კომპანიის მენილეების ინტერესი კომპანიის მფლობელობაში, კაპიტალი მოიცავს:

- ჩვეულებრივი აქცია - აქციონერების ინვესტიცია
- პრივილეგირებული აქცია - აქციონერების ინვესტიცია!
- გაუნაწილებელი მოგება - დარჩენილი მოგება დივიდენდების გაცემის შემდგომ

საკუთარი კაპიტალი (Owner's Equity)

Accounting Software Co. State of Changes in Owner's Equity For the Year Ended December 31, 2016

Owner's equity at December 31, 2015	\$ 0
Add: Owner's investment	10,000
Net income	<u>180</u>
Subtotal	10,180
Deduct: Owner's draws	<u>100</u>
Owner's equity at December 31, 2016	<u><u>\$10,080</u></u>

ფულადი ნაკადები (Cash Flow)

ფულადი ნაკადების ანგარიში გადმოსცემს ინფორმაციას ორგანიზაციის ოპერაციულ, საინვესტიციო და ფინანსური აქტივობების შესახებ:

- როგორ გამოიმუშავებს და ხარჯავს ორგანიზაცია ფულად ნაკადებს
- რატომ არის განსხვავება წმინდა მოგებასა და ფულადი ნაკადების ანგარიშგებას შორის
- გამოიმუშავებს თუ არა ორგანიზაცია საკმაო ფულს საოპერაციო, საინვესტიციო და ფინანსური ვალდებულებების დასაფარად

ფულადი ნაკადები (Cash Flow)

Cash Flow Statement Company XYZ FY Ended 31 Dec 2003	
all figures in USD	
Cash Flow From Operations	
Net Earnings	2,000,000
<i>Additions to Cash</i>	
Depreciation	10,000
Decrease in Accounts Receivable	15,000
Increase in Accounts Payable	15,000
Increase in Taxes Payable	2,000
<i>Subtractions From Cash</i>	
Increase in Inventory	(30,000)
Net Cash from Operations	<u>2,012,000</u>
Cash Flow From Investing	
Equipment	(500,000)
Cash Flow From Financing	
Notes Payable	10,000
Cash Flow for FY Ended 31 Dec 2003	<u>1,522,000</u>

მიმდინარე/არა მიმდინარე

აქტივი ან ვალდებულება კლასიფიცირდება მიმდინარედ, თუ ორგანიზაცია:

- ახდენს აქტივის ან ვალდებულების რეალიზაციას საოპერაციო პერიოდში (ძირითადად, ერთი წელი)
- ახდენს რეალიზაციას 12 თვის განმავლობაში
- შეიძენს აქტივს ან ვალდებულებას შემდგომში გაყიდვის მიზნით
- აქტივს ან ვალდებულებას ფლობს ფულადი ნაკადების სახით

დანარჩენ შემთხვევაში აღინერება როგორც არა მიმდინარე

თავის მხრივ, ორგანიზაციები აქტივებს და ვალდებულებებს ასახავენ ლიკვიდურობის მიხედვით

მესამე ლექცია

ეფექტიანობის აუდიტის არსი

ეფექტიანობის აუდიტის მიდგომები

პრობლემაზე ორიენტირებული მიდგომა

აუდიტის მიზანია კონკრეტული პრობლემის გამომწვევი მიზეზების გაანალიზება და გადაჭრის გზების მოძებნა

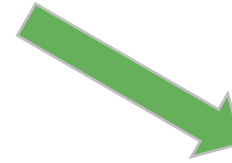
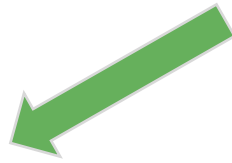
შედეგზე ორიენტირებული მიდგომა

აუდიტი აფასებს ეკონომიურობას, პროდუქტიულობას და ეფექტიანობას მოცემულ ნორმებთან და კრიტერიუმებთან მიმართებაში

სისტემაზე ორიენტირებული მიდგომა

აუდიტი აფასებს მენეჯმენტის სისტემის გამართულ ფუნქციონირებას

ეფექტიანობის აუდიტი პასუხობს შემდეგ ძირითად კითხვებს

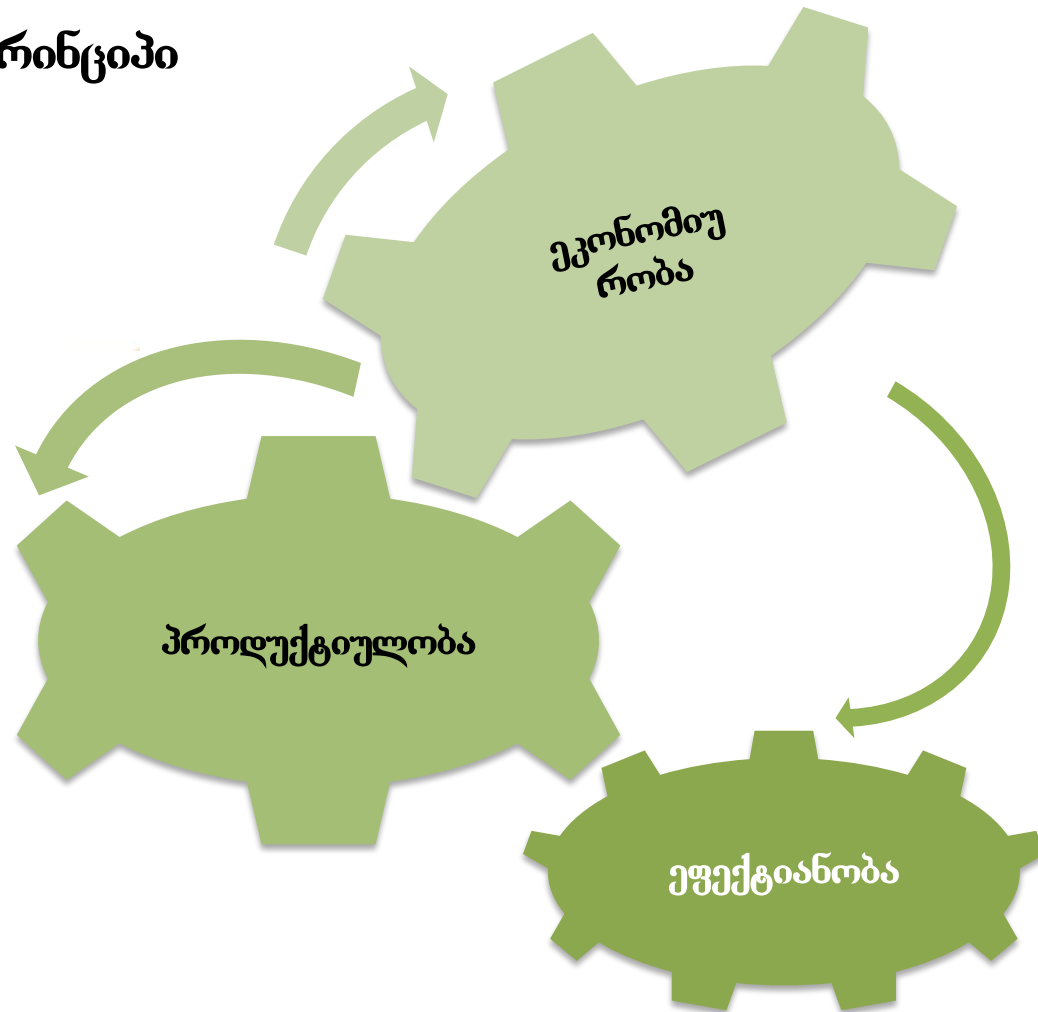

არის თუ არა
განხორციელებული
მართებული ქმედებები?

არის თუ არა ქმედებები
განხორციელებული
მართებულად?

ეფექტიანობის აუდიტის 3 ძირითადი პრინციპი

ეფექტიანობის აუდიტი არის მთავრობის საქმიანობის მიზანმიმართული, ორგანიზებული და ობიექტური შემოწმება, რომელიც სწავლობს ორგანიზაციის საქმიანობის ან/და სახელმწიფო პროგრამის მართვის სამ ძირითად ასპექტს:

ეკონომიურობის პრინციპი

ეკონომიურობა

საჭირო რაოდენობის და ხარისხის რესურსების შექმნა
საჭირო დროსა და ადგილას ყველაზე დაბალ ფასად

ეკონომია არის კონკრეტული აქტივობისთვის
გამოყენებული რესურსის ხარჯის მინიმუმამდე დაყვანა,
საჭირო ხარისხის შენარჩუნების პირობებში

პროდუქტიულობის პრინციპი

პროდუქტიულობა

რამდენად **ოპტიმალურად** იქნა გამოყენებული ადამიანური, ფინანსური და სხვა რესურსები

პროდუქტიულობა არის ნებისმიერი გამოყენებული რესურსიდან მაქსიმალური შედეგის მიღწევა და/ან გამოყენებული რესურსების მინიმუმამდე დაყვანა კონკრეტული შედეგის მისაღებად

ეფექტიანობის პრინციპი

ეფექტიანობა რამდენადაა მიღწეული პროგრამით დასახული მიზნები

ეფექტიანობა ორი ნაწილისგან შედგება:

1. მიღწეულ იქნა თუ არა პოლიტიკით განსაზღვრული მიზნები;
2. უკავშირდება თუ არა ფაქტობრივი შედეგები ამ პოლიტიკის განმახორციელებელი ერთეულის ქმედებებს.

სხვა თანაბარ პირობებში:

ეკონომიურობის პრინციპი გულისხმობს დანახარჯების მინიმიზაციას

პროდუქტიულობის პრინციპი გულისხმობს არსებული რესურსების საშუალებით საუკეთესო შედეგის მიღებას

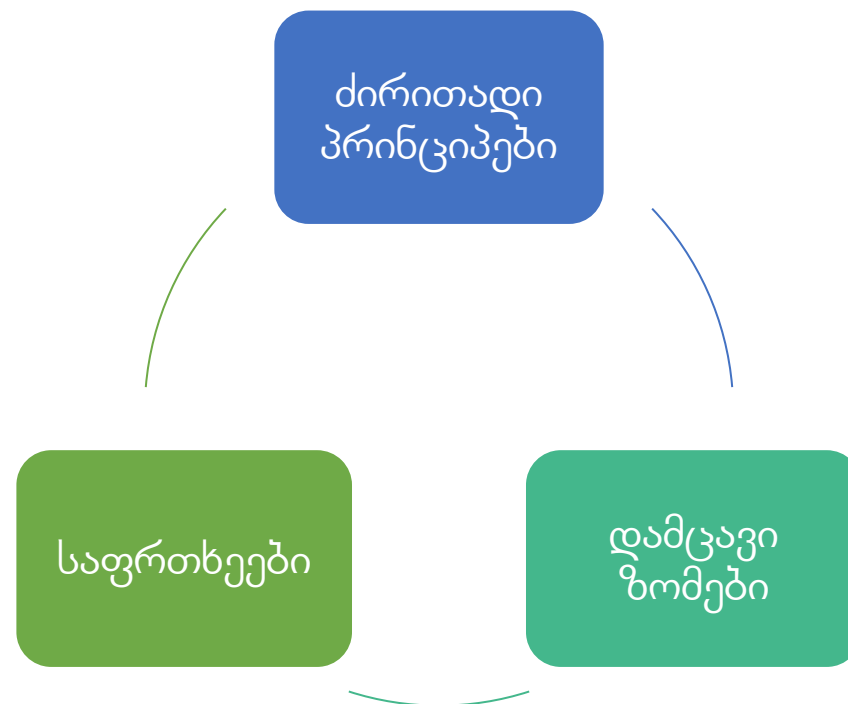

ეფექტიანობის პრინციპი გულისხმობს დასახული მიზნების მიღწევას

მეოთხე ლექცია

პროფესიული ეთიკა და ქცევის კოდექსი

ეთიკის კოდექსის სქემა

ფუნდამენტური პრინციპები

- პატიოსნება
- ობიექტურობა
- პროფესიული კომპეტენცია
- კონფიდენციალობა
- პროფესიული ქცევა

რისკის ფაქტორები

მნიშვნელოვანი წილი შემოსავლებში

ოჯახური და სხვა პირადი ურთიერთობები

ბენეფიციური ინტერესი

სესხები

საქონელი და მომსახურება: სტუმართმოყვარეობა

აუდიტის დამკვეთისთვის სხვა მომსახურების განევა

დავალიანება

კენჭისყრა აუდიტორის დანიშვნის დროს

აუდიტის ჩატარების აკრძალვა

აუდიტორს/აუდიტორულ ფირმას უფლება არ აქვს, ჩაატაროს აუდიტი იმ შემთხვევაში, თუ:

- სუბიექტსა და აუდიტორს/აუდიტორულ ფირმას შორის არსებობს ფინანსური ან/და სხვა ინტერესი, რომელმაც შესაძლებელია გავლენა მოახდინოს სუბიექტზე გაცემული აუდიტორული დასკვნის შინაარსზე;

- სუბიექტი და აუდიტორი/აუდიტორული ფირმა არიან ურთიერთდამოკიდებული პირები საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მიხედვით;

- სუბიექტსა და აუდიტორს/აუდიტორულ ფირმას შორის არსებობს შრომითი ურთიერთობა.

კონფიდენციალურობა

პროფესიული საიდუმლოების დაცვის აუცილებლობა;

პირობები რომლის დროსაც შესაძლებელია ინფორმაციის გამჟღავნება;

პირობები, რომლის დროსაც სავალდებულოა ინფორმაციის გამჟღავნება.

საგანგაშო პასუხისმგებლობა

ნორმა, რომლის მიხედვითაც აუდიტორს ენიჭება შესასრულებლად სავალდებულო პასუხისმგებლობა წარადგინოს ანგარიშგება კანონებთან და ნორმატიულ აქტებთან შეუსაბამო საეჭვო ან ფაქტობრივი შეუსაბამობის შესახებ

არსებითი შეცდომის ან თაღლითობის გამოვლენა

პოტენციური შედეგების განხილვა

შეცვლილი ან დამატებითი პროცედურის ჩატარება

საკითხის განხილვა ხელმძღვანელობასთან

ინფორმაციის ადრესატამდე მისვლის კონტროლი

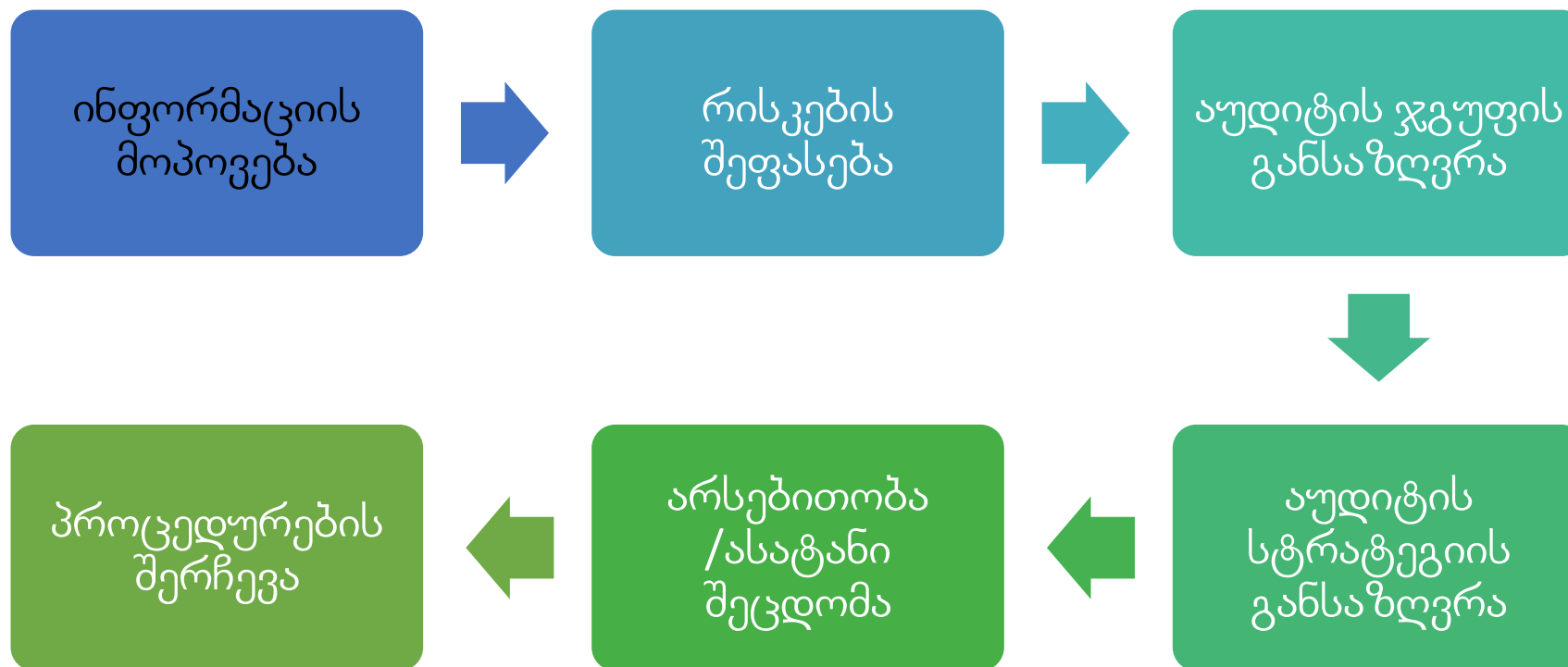
ინტერესთა კონფლიქტი

- კონფლიქტი წევრებსა და დამკვეთებს შორის - გარიგებიდან გამოსვლის აუცილებლობა;
- კონფლიქტი კონკურენტ დამკვეთებს შორის - დამცავი მექანიზმების განხორციელების აუცილებლობა

მეხუთე ლექცია

დაგეგმვა და რისკის ანალიზი

დაგეგმვის პროცესი

ინფორმაცია

კომპანიის შესახებ, საქმიანობა/დარგი

კონკურენცია, კონკურენტები

ტექნოლოგია

კანონმდებლობა

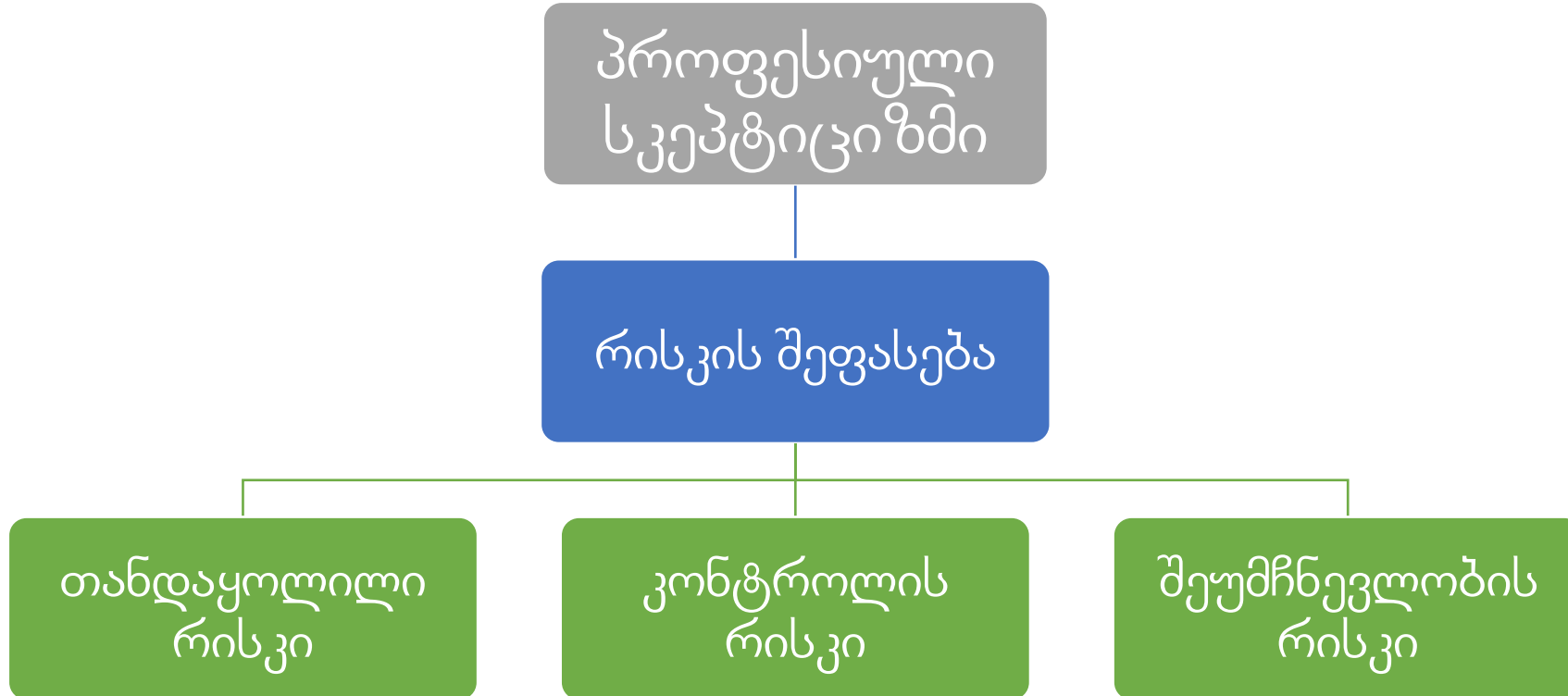
დაინტერესებული მხარეები, სავაჭრო პარტნიორები

დაფინანსება

ხელმძღვანელობა

სააღრიცხვო პოლიტიკა

რისკი

აუდიტის სტრატეგია

■ აუდიტის მასშტაბები (ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის საფუძვლები)

■ ვადები

■ მიმართულებები

არსებითობა და ასატანი შეცდომა

ინფორმაცია ითვლება **არსებითად**, თუ მისი გამოტოვება ან დამახინჯება გავლენას მოახდენს მომხმარებელთა ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე;

ასატანი შეცდომა აღნიშნავს მაქსიმალურ შეცდომას/ შეცდომის დონეს გენერალურ ერთობლიობაში;

არსებითობა ახასიათებს მთელს ფინანსურ ანგარიშგებას, ასატანი შეცდომა ტესტირების ქვეშ მყოფ გენერალურ ერთობლიობას.

არსებითობის დონე

შეცდომები:

10%-ზე ზემოთ – არსებითია;

5%-10%-ის ფარგლებში – შესაძლოა არსებითი იყოს;

5%-ზე ქვემოთ – არ არის არსებითი.

1. შემოსავლების 0.5% -1%
2. წმინდა მოგების 5%-10%
3. დაბეგვრამდე მოგების 5%
4. აქტივების 1-2%

აუდიტის გეგმა

რისკისა და არსებითობის შეფასების საფუძველზე
ასახავს

- საჭირო პროცედურების ჩამონათვალს;
- აუდიტის ჯგუფს
- ფუნქციებს ჯგუფის წევრებს შორის
- სამუშაოს ჩატარების ვადებს